

Beknopt overzicht circusschenking Joseph Cornelissis

Affiches

De **circusaffiches** zijn vertegenwoordigd met om en bij de **275 stuks**. In alle formaten (tot max. 158 x 58 cm.) en uit diverse landen, de meeste uit de periode 1960-2010. De oudste dateren van 30 en 31 maart 1883 toen tijdens de 'Foire de Gand' de 'Cirque Royal Néerlandais' van Oscar Carré op het Gentse Sint-Pietersplein stond opgesteld.

Programmabrochures

In de loop van zijn verzameljaren bracht Joseph Cornelissis een lot van **564 programmabrochures** van circusvoorstellingen bij elkaar, zowel van binnen- als buitenlandse gezelschappen. Deze brochures zijn in de regel rijkelijk geïllustreerd met foto's en tekeningen.

Boeken

De circusbibliotheek van Joseph Cornelissis omvat **ruim 280 titels**. Alle werken van Belgische circusspecialisten zoals André De Poorter (12 stuks), Pascal Jacob (8 stuks) en André Minne (3 stuks) zijn erin vertegenwoordigd. Daarnaast encyclopedische werken zoals het tweedelige 'La Merveilleuse Histoire du Cirque' uit 1947 van Henry Thétard en 'Le Grand Livre du Cirque' (diverse auteurs) uit 1977 (2 vol., samen + 900 blz.).

Voorts (auto)biografieën van circuslegenden (Philip Astley, Hagenbeck, Roncalli, Bouglione, Fratellini, Knie, Zavata, etc.), monografieën over spraakmakende circusgezelschappen (Sarrasani, Pinder, Krone, Althoff,...), een meerdelige reeks boeken van Henk van den Berg over circuistransport, foto- en kunstboeken over het circusleven, het in 2008 op groot formaat (39 x 26 cm.) door Taschen uitgegeven naslagwerk 'The Circus 1870s – 1950s' (543 blz.) van Noel Daniel, het even onmisbare 'Groot Circus Tournéeboek der Lage Landen' (306 blz.) van Frans Wolff (2009), het Amerikaanse naslagwerk 'Two hundred years of the American Circus' van Tom Ogden (1993), boeken i.v.m. paardencircussen (Cavalia, Zingaro), circusedieren en dierendressuur in het algemeen (met grote katachtigen, etc.) waaronder het uit 1928 daterende standaardwerk 'Les dompteurs' (348 pp.) van Henry Thétard, naslagwerken over circusaffiches, jeugd- en pop-upboeken waarin het circus centraal staat, etc.

Over het algemeen kan men stellen dat in zo goed als alle boeken over circussen de omgang met **dieren** een onderwerp is dat prominent ter sprake en/of in beeld komt (paarden en grote roofdieren krijgen vaak aparte hoofdstukken).

Ziehier een **overzicht van de circusdieren** die wij in de honderden vaktijdschriften, boeken en programmabrochures de revue zagen passeren. Bij de gedomesticeerde of veelvuldig in gevangenschap gehouden dieren komt men in circussen ezel, pony & paard, huisrund (koe & stier), zeboe, kameel, dromedaris, lama, geit, varken, hond (van poedel tot Deense dog en Sint-Bernard), kat, konijn, tamme gans en eend, papegaaien (ara, kaketoë), huisduif en huishoer (haan, kip) tegen.

De wilde fauna (al of niet in gevangenschap geboren en gekweekt) debuteerde in de circustent met soorten als struisvogel, kasuaris, bizon, neushoorn, Indische en Afrikaanse olifant, nijlpaard en dwergnijlpaard, giraf, zebra, kangoeroe, chimpansee, gorilla, orang-oetan, resusaap, mandril, tijger, sneeuwluipaard, luipaard incl. zwarte panter, poema, hyena, wolf, bruine beer, ijsbeer, reuzenpanda (als gewichtheffer in Chinees circus!), vos, wasbeer, miereneter, tapir, zeeleeuw, gewone zeehond, dolfijn (tuimelaar), python, cobra, krokodil, piranha en vlo.

Bovenstaande opsommingen zijn zeker onvolledig, zullen in de toekomst stellig afslanken doordat nationale wetgevingen, aangespoord door actievoerders voor dierenrechten (zoals sinds enkele jaren in België) het gebruik van oorspronkelijk wilde diersoorten voor circusvertier maximaal willen beknot zien.

Gravures

In de circuscollectie Cornelissis steken tevens losse didactische prenten uit het begin van de 19de eeuw (formaat 42 x 30 cm.) en kleurrijke gravures die eind 19de- begin 20ste eeuw in weekbladen zoals **Le Petit Journal** verschenen. Alle – al of niet ingelijste – prenten en gravures uit die tijd (samen ca. 20 stuks) waarop dieren staan afgebeeld werden aan Mendop geschonken.

Documentaire bundels

Joseph Cornelissis legde tijdens zijn verzameljaren **48 thematische mappen** 'met gegevens van circussen en circusartiesten' aan. Sommige items werden door hun omvang in twee of drie mappen verkaveld. Hij deed dit onder het overkoepelende label '**International Circus Promotion**'. In deze mappen steken zowel fotokopieën als originele documenten (19de – 21ste eeuw), chromo's, oude prentbriefkaarten, knipsels uit kranten en tijdschriften, entreebiljetten, correspondentie, honderden foto's van eigen makelij, flyers, postzegels, visitekaartjes, reclamedrukwerk,...

Op het schap beslaan al deze mappen samen bijna twee meter in de breedte. Ze worden telkens ingeluid door een gedetailleerde boedellijst van de inhoud. Van deze inhoud is een digitaal bestand beschikbaar.

Vaktijdschriften

Het circusleven kreeg in de gouden jaren voldoende aanhang en bewonderaars, reden waarom clubs van circusvrienden het licht zagen en gespecialiseerde (leden)bladen, al of niet met overheidssteun, van wal staken.

De schenking van Joseph Cornelissis bevat de volgende tijdschrifttitels:

Le Cirque dans l'Univers (F): drie losse nummers uit resp. 1951, 1953 en 1953-'54.

Het Circus Leeft (B): twee bundels ingebonden nummers uit de jaargangen 1 (okt. 1986) t.e.m. 12 (1998). De serie is onvolledig.

Scènes et Pistes (F): los nr. 253 van jg. 31 (april-mei 1983)

King Pole (GB): nummer 144 (juni 2003)

Le Cirq dans l'Univers (F): nummers 200 (jg. 2001), 213 (jg. 2004) en 219 (jg. 2005)

Arts de la Piste (F): themanummer oktober 2005

De Piste (NL): groot lot met tientallen losse nummers vanaf jg. 8 nr. 5 (**april 1957**) tot en met jg. 70 nr. 5 (**juni 2019**). Dit in 1949 opgestarte circusmagazine vierde in 2019 zijn 70ste verjaardag. Meer info via www.circusvrienden.nl

Art press: numéro spécial 'Le cirque au-delà du cercle' (nr. 20 - 1999)

De Magiër (NL), Vakblad voor de goochelkunst: jg. 12 nr. 3 en 7 (1961)

Circus Magazine (B): uitgave van het Vlaams Centrum voor Circuskunst vzw; losse nummers 52 (4e kwartaal 2017) en 55 (3e kwartaal 2018). Meer info via www.circusmagazine.be

Schaalmodellen circusvoertuigen

Circusverzamelaars kunnen zich een breed assortiment van modeluitvoeringen van circusitems aanschaffen. Van het wagenpark van reizende circussen is het aanbod rijkelijk. Voor exposities zijn dit attractieve elementen.

Cornelissis schonk Mendop een fraai aantal **modelvoertuigen**, waaronder 11 combinaties jeep of trekker + aanhangwagen en 19 stuks varia (reclamewagen, kraanvoertuig, heftruck, tankwagen, trailers voor dierentransport (leeuwen, olifanten, paarden), roomijswagen, kleine bestelauto, het merendeel met opschriften van de circussen Pinder en Chipperfields.

Blikken speelgoed

Ook de speelgoedfabrikanten vonden inspiratie in het circusgebeuren. Zeer fraai zijn de met ballen jonglerende blikken circusolifanten die Joseph Cornelissis aan zijn schenking toevoegde.